

**T.C.
CEZAYİR BÜYÜKELÇİLİĞİ
TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ**

CEZAYİR

**YATIRIM
REHBERİ**

- 2021-

Mart 2021

İÇİNDEKİLER

A.CEZAYİR ÜLKESİNİN İŞ ORTAMI

1. Ülkenin İş Ortamı

- a. İş Ortamı İle İlgili Genel Göstergeler
- b. Şirket Kurulumuna İlişkin Mevzuat
- c. Vergi Uygulamaları
- d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları
- e. Kambiyo Rejimi
- f. Enerji Maliyetleri

2. Potansiyel Yatırım Alanları

B.YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. Yabancı Yatırımlara İlişkin Ülke Mevzuatı ve Yatırım Teşvik Mevzuatı

- a. Genel Çerçeve
- b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

C. CEZAYİR'DEKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. Önde Gelen Yatırımlar ve Sektörler Hakkında Bilgilendirme
2. Türk Yatırımcıların Karşılaştıkları Sorunlar

D. CEZAYİR'DEKİ DİĞER ÜLKE YATIRIMLARI

1. Doğrudan Yabancı Yatırımlar

E. YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. Faydalı Linkler
2. Ulaşılabilecek Hukuki ve Mali Danışmanlık Şirketlere İlişkin Bilgiler

GENEL BİLGİLER

Resmi adı	Cezayir Demokratik Halk Cumhuriyeti
Başkent	Cezayir
Yönetim şekli	Cumhuriyet (Başkanlık Sistemi)
Yüzölçümü	2.381.741 Km ² (1200 Km Akdeniz sahil şeridi)
Dili	Arapça (Resmi dil), Berberice (Tamazight), Fransızca (İş Hayatı)
Komşuları	Kuzeydoğuda Tunus (965 km), doğuda Libya (982 km), güneydoğuda Nijer (956 km), güneybatıda Moritanya (463 km) ve Mali (1376 km), batıda Fas (1559 km) ve Batı Sahra (42 km).
Arazi Durumu	% 4 Kuzey Kıyı Şeridi, % 9 Yüksek Plato, % 87 Güney Sahra
Nüfus	44 700 000 (1 Ocak 2021 itibari ile tahmini)
Nüfus dağılımı	Şehir % 66, kırsal % 34
Vilayet Sayısı	58
Başlıca şehirler	Cezayir, Oran, Constantine, Annaba, Batna, Blida, Sétif, Chlef, Djelfa, Mostaganem, Jijel, Batna, Biskra, Tiaret, Saïda, M'Sila, Ourgla, Béchar, Adrar, Tlemcen, Skikda, Béjaïa, Ghardaia, Tizi-Ouzou, El-Oued, Tamanrasset.
Dini	Resmi Dini İslam, % 99,8 Müslüman (Sünni-Maliki), % 0,2'si Hıristiyan, Yahudi.
Havaalanı	35 (13 Uluslararası) adet; Alger, Oran, Constantine, Annaba, Ghardaia, Tlemcen.
Başlıca Limanları	Cezayir, Annaba, Oran, Mostaganem, Bejaja, Jijel, Tenes, Arzew, Beni-Saf, Ghazaouet, Dellys, Djendjen.
Çalışma Saatleri	08.30-16.30 (Bankalar 15.30) (Cuma-Cumartesi günü tatil)
Resmi Tatil Günleri	1 Ocak, 1 Mayıs (İşçi Bayramı), 5 Temmuz (Bağımsızlık Günü), 1 Kasım (Kurtuluş Savaşı Başlangıcı)
Dini Tatil Günleri	Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı 2 gün, Aşure 1 gün, Hicri Takvimin ilk günü 1 gün, Mevlid Kandili 1 gün.
Para birimi ve Döviz Kuru (2021)	Cezayir Dinarı (DZD veya DA), 1 ABD Doları (\$) = 139 DA, 1 AVRO (€) = 156 DA (Resmi Kur, 15.12.2021)

Kaynak: Cezayir Yatırımların Geliştirilmesi Ajansı (ANDI), Cezayir İstatistik Kurumu (ONS), Cezayir Maliye Bakanlığı, UNCTAD

A. CEZAYİR ÜLKESİNİN İŞ ORTAMI

1. ÜLKENİN İŞ ORTAMI

a.İş Ortamı ile İlgili Genel Göstegeler

Afrika'nın, Arap coğrafyasının ve Akdeniz'in en geniş (Dünyanın en geniş 9'uncu) yüzölçümüne, **44,7 milyonluk nüfusa** ve önemli doğalgaz ve petrol rezervlerine sahip Cezayir, söz konusu kıtanın (Güney Afrika, Nijerya ve Mısır'ın ardından) ve ayrıca 22 üyesi bulunan Arap Birliği'nin (Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır'ın ardından) en büyük 4'üncü ekonomisi konumundadır. Bununla birlikte, Dünya Bankası verilerine göre, 2015 yılı itibari ile, 2010 yılı sabit fiyatlarıyla Cezayir dünyada 50'inci en büyük ekonomi iken, 2019 yılı itibarı ile 54 üncülüğe gerilemiş durumdadır (Mısır 41, Fas 61, Tunus 86 ıncı sırada yer almaktadır.) 2015 yılında kişi başına düşen gelir sıralamasında ise kendisine ancak 113 üncü sırada yer bulabilmiş iken 2019 yılı itibarı ile 125 inciliğe gerilemiş olup bu açıdan alt orta gelirli bir ülke statüsündedir.

2020 yılında gayrisafi yurtiçi hasıla 147,32 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Cezayir Hükümeti'nin 2020 yılı için %1,8 büyüme hedefinin aksine Cezayir ekonomisi; 2020 yılında, yatırım ve tüketimi yavaşlatan Covid-19 pandemisi kaynaklı küresel talep daralmasından dolayı petrol ve doğal gaz fiyatlarındaki düşüşün (ihracat gelirlerinin düşmesine sebep olmuştur) de etkisiyle % 5,5 daralmıştır (2019 yılı büyümesi %0,8).

Ülke ekonomisi enerji sektörüne bağımlıdır. Hidrokarbon ürünleri, ülkenin ihracat gelirlerinin 2020 yılında ülkenin % 92'sini, GSMH'sinin % 45'ini ve bütçe gelirlerinin % 66'sını sağlamaktadır. Bu bağımlılık, petrol fiyatlarındaki değişimlerden büyük ölçüde etkilenen bir ekonomik yapılanmaya sebebiyet vermiştir. Nitekim, anılan ülke özellikle 2002 yılından sonra yüksek düzeyde seyreden petrol fiyatlarından istifade ederek ekonomik durumunu kuvvetlendirirken 2014 yılı ikinci yarısından sonra petrol fiyatlarının kademeli bir şekilde gerilemesi, Cezayir petrolünün ortalama varil fiyatının 2019 yılında 64,17 dolar seviyesinden 2020 yılında 41,38 dolar seviyesine düşmesi nedeniyle ülke ekonomisini ciddi şekilde olumsuz etkilenmiştir. Bu bakımdan kısa vadede ticari hayatın, orta ve uzun vadede yatırımların daha da etkilenmesi muhtemel görülmektedir.

Cezayir'de son yıllarda hidrokarbona dayalı sanayi dışında diğer sanayi dallarında ulusal bir ekonominin kurulması yönünde adımlar atılmaktadır. Ancak, Cezayir'in yatırım ve iş yapma ortamının iyileştirilmesine yönelik tüm çabalarına karşılık Dünya Bankası'nca her yıl yayımlanan 2020 yılı "Doing Business" raporuna göre, Cezayir 190 ekonomi içerisinde iş yapılabilirlik açısından 157. sırada yer almaktadır.

Cezayir İçin “Doing Business” Göstergelerinin Özet Tablosu (2020)

	İşe Başlama ve Şirket Kurma	İnşaat İzinleri	Elektrik Erişimi	Tapu/Mülkiyet Kayıtları	Banka Kredisi ne Erişim	Yatırımcının Korunması	Vergi Ödenebilirliği	Dış Ticaret Uygulamalarında Açıklık	Mahkeme Süreci	Şirket Tasfiyesi
Dünya Sıralaması	152	121	102	165	181	179	158	172	113	81
Prosedür Sayısı	12	19	5	10	–	–	27 (adet vergi)	9(İhracat) 11(İthalat)	–	–
Gerekli Gün Sayısı	18	131	84	55	–	–	265 (iş saati)	229 (İş Saati İhracat) 306(İş Saati İthalat)	630 gün	1.3 yıl (16 ay)
Maliyet (%)	11,3 (% kişi başına düşen gelirin)	6,5 (% taşınmaz değeri)	967 (% kişi başına düşen gelirin)	7,1 (taşınmaz değerinin)	–	–	66,1 (% kar üzerinden ödenen vergi)	967 Dolar (İhracatta Gümrük ve Diğer İşlemler için oluşan maliyet) 806 Dolar(İth)	21,8 % (anlaşmazlık bedelinin)	7 % (şirket değerinin)

Bahse konu raporun incelenmesi, Cezayir’in pek çok gösterge açısından Afrika ortalamasının bile altında skorlar kaydettiğini göstermektedir. Bir karşılaştırma yapılabilmesi açısından Cezayir’in komşuları Tunus ve Fas bahse konu sınıflandırmada sırasıyla 78. ve 53. sırada yer aldıklarının belirtilmesinde fayda görülmektedir. Söz konusu veriler, Cezayir’de iş ortamının ve dolayısıyla yatırım yapmanın güçlüklerini ortaya koymaktadır.

Bununla birlikte, Cezayir Hükümeti bir yandan iş yapma ortamının iyileştirilmesi adına altyapı ve mevzuat çalışmalarına ağırlık verirken, bir yandan da, özellikle petrol fiyatlarındaki düşüşle birlikte, enerji sektörüne bağımlı sanayileşmenin yerine güçlü bir sanayileşme politikası güderek ulusal sanayinin çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi için yerli ve yabancı yatırımların teşvikine yönelik çeşitli önlemler almaktadır.

Bu kapsamda, Yatırım Kanunu’nda yerli ve yabancı yatırımcılar arasında fark gözetilmemektedir. Yabancı yatırımcılar, bütün iş dallarında yatırım yapabilmekte ve bu yatırımlar kapsamında şirket/firma adına, şahıslar ise mal edinebilmekle birlikte Valiliklerden onay/izin alınarak yine gayri menkul edinebilmektedirler. Bunun yanı sıra, yabancı yatırımcılar yerel bankalardan kredi alabilmekte, -uluslararası ölçütlerde olmasa da- belli şartlar çerçevesinde kar transferi yapabilmekte ve bahse konu karların yeniden yatırımına yönlendirmeleri durumunda bu kazançları vergiden muaf tutabilmektedirler

Öte yandan, yatırım ortamının iyileştirilmesi açısından çok önemli gösterge olan bankacılık sektöründe ise Cezayir’in gelişmekte olan diğer ülkelere nazaran gerilerde kaldığını belirtmek gerekmektedir. Bu kapsamda yukarıda anılan 2019 yılı “Küresel Rekabet Endeksi” raporunda, Cezayir finans piyasası ve bankacılık sisteminin gelişmişliği açısından, dünya sıralamasında 140 ülke arasında kendine ancak 89’uncu sırada yer bulabilmiştir.

Ülkede fikri mülkiyet hakları ve marka, patent korumasına yönelik yasal mevzuat ve uygulamalar yetersizdir. Bu husus da anılan ülkede yatırım yapılması konusunda ciddi bir engel oluşturmaktadır.

b. Şirket Kurulmasına İlişkin Mevzuat (Emin bey size gönderdim)

2009 yılından bu yana uygulanan ancak 04 Haziran 2020 tarihli Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan Ek Bütçe Kanunu'nun 50. maddesiyle, ticari veya imalat sanayinde faaliyette bulunan yabancı sermayeli şirketlere ilişkin hisselerin %51'inin Cezayirli bir vatandaşa ait olma kuralı değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik neticesinde Cezayir ulusal ekonomi için stratejik olan sektörler dışında kalan tüm sektörlerde faaliyet gösteren yabancılar, hisselerinin %100'ü kendilerine ait olmak üzere şirket kurmaları mümkün hale gelmiştir.

Cezayir'de şirket kurma prosedürleri Milli Ticaret Sicil Merkezi (Centre National du **Registre du Commerce-CNRC- <http://wwwhttps://sidjilcom.cnrc.dz/>**) tarafından yerine **getirilmektedir.**

E.U.R.L (Şahıs şirketi): Tek kişilik şirkettir. Yönetici, şirketin sahibi veya dışarıdan birisi olabilir. Sermayesi en az **100.000 Cezayir Dinarı (Yaklaşık 800 ABD Doları)**

S.A.R.L (Limited şirket): En az iki, en fazla 20 ortaklı şirkettir. Şirket yöneticisi, ortaklardan veya dışarıdan birisi olabilir. Sermayesi en az **100.000 Cezayir Dinarı (Yaklaşık 800 ABD Doları)**

S.P.A (Anonim şirket): En az yedi ortaklı olan bu şirketler büyük sermayeli şirket niteliğine sahiptir. Yönetim kurulu ve yönetim kurulu başkanı bulunması şarttır. Sermayesi en az **1.000.000 Cezayir Dinarı (Yaklaşık 8.000 ABD Doları)**

Şirket kuruluşu tamamlandığı bir başka ifade ile şirketin tüzel kişiliği oluştuğunda, ilgili bankadan bloke edilen sermayenin geri alınması mümkündür. Bu kuruluş sermayesinin bankadan yaklaşık bir ay sonra geri alınabildiği belirtilmektedir.

Şirket Kuruluşunda İzlenecek Prosedür

- Ortakların tespiti ve ortaklık paylarının belirlenmesi,
- Kurulacak şirketin isminin tespiti ve ticaret siciline tescili,
- Şirket merkezi olacak yerin kiralanması ve noterde kira kontratı yapılması,
- Kurulacak şirketin belirlenen çalışma sahası çerçevesinde noterde statüsünün hazırlanması,
- Şirket yöneticisinin belirlenmesi,
- Şirket sermayesinin belirlenmesi,
- Şirket sermayesi olarak belirlenen paranın, şirketin faaliyetleri neticesinde oluşacak karın transferinin yapılabilmesini teminen, bankacılık sistemi aracılığıyla ülkeye getirilmesi ve kuruluş aşamasında söz konusu sermayenin bankada bloke edilmesi. (Oturumu olmayanlar için bu paranın banka havalesi ya da havaalanında yapılacak resmi deklare ile getirilmesi şarttır.)
- Noterde hazırlanan şirket statüsünün mahalli gazete ve ticari sicil gazetesi ilanlarının Noter tarafından yapılması,
- Şirket ortaklarının pasaport fotokopileri,
- Şirket yöneticisinin elçilik tasdikli ve tercümelili nüfus cüzdanı örneği ve sabıka kaydı,
- Şirket merkezi olarak kiralanılan yerin, bağlı olunan mahkeme tarafından tayin edilecek görevli memur tarafından resmi tesbitinin yapılması,

- Kiralanan yerin emlak borcu bulunmadığına dair Belediyeden belge alınması,
- Şirketin statüsü ve kira kontratıyla vergi dairesinde kayıt yaptırılması,
- Vergi Dairesine harç yatırılması,
- Ticaret Sicil Müdürlüğünden alınan belgelerin doldurularak belediyeden tasdik ettirilmesi,
- Ticaret Sicil Müdürlüğüne harç yatırılması,
- Dosyanın Ticaret Sicil Müdürlüğüne teslimi ve şirket kuruluşunun alınması,
- Ticaret Sicil Müdürlüğünden alınan resmi kuruluş belgesi ile birlikte vergi dairesine gidilerek işe başlama deklarasyonunun hazırlanması ve vergi kartı talebinde bulunulması,
- Notere şirket kuruluşunun tamamlandığının beyan edilmesi,
- Noterden alınacak resmi belge ile bankada bloke edilen şirket sermayesinin şirket adına açılacak hesaba aktarımı,
- Şirket kuruluşu tamamlandıktan sonra şirket yöneticisi ve ortakları oturum almak için Emniyet Müdürlüğüne başvuruda bulunabilirler,

Şirket ortakları Cezayir'e gelmeyeceklerse, yöneticiye noter tasdikli ve tercümeli vekalet vererek işlemleri yaptırabilirler. Ancak bu vekaletin Türkiye'deki Cezayir Konsolosluğu'ndan tasdik ettirilmesi gerekmektedir.

Cezayir ticaret siciline kayıt prosedürünün, özellikle ithalat ve ihracat şirketleri için her iki yılda bir yenilenmesi gerekmektedir. Bunun için kayıt sicilinin ilk alındığı tarihten sonra 2 yıl dolmadan 15 gün önce Ticaret Sicil Müdürlüğü'ne başvuruda bulunmak gerekmektedir.

İrtibat Bürosu

İrtibat bürosu açmak için ana şirketin tüm dökümanlarının tercüme edilerek Cezayir Konsolosluğunca onaylanmış belgelerin, Cezayir Ticaret Bakanlığı'na dosya olarak verilmesi gerekmektedir. Onay verilmesi durumunda irtibat bürosu kurulmuş olur. İrtibat bürolarının ticari faaliyette bulunma ve para transfer hakları yoktur. İrtibat Büroları her iki yılda bir Ticaret Bakanlığı nezdinde kayıt yenilemektedirler.

Ticaret Bakanlığı'na yazılı başvuruda bulunulması için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerekmektedir.

Mali koşullar: Banka nezdinde CEDAC (Konvertible Cezayir Dinarı Hesabı) hesabı açtırılması gerekmektedir. Kuruluş aşamasında 20.000 ABD Doları'nın teminat olarak bankada bloke edilmesi gerekmektedir. Bu hesaba döviz olarak yatırılan para dinar olarak çekilmektedir.

İdari koşullar: Ana şirketin statüsünün onaylı fotokopisi, büro yöneticisinin atanmasına ilişkin ana şirketin kararı, büro yöneticisinin özgeçmişi ve pasaport fotokopisi, büronun faaliyet göstereceği yere ait kira sözleşmesi.

Cezayir E-Ticaret Kanunu ve Uygulaması

Cezayir'deki e-ticaret faaliyetleri, 16 Mayıs 2018 tarihli Cezayir Resmi Gazetesi'nde yayımlanan 18-05 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. Bu Kanuna göre, e-ticaret faaliyetlerinde bulunacakların com.dz uzantılı bir internet adreslerinin olması, ticaret sicilinde faaliyet alanının kaydedilmesi gerekmekte olup, aşağıdaki ürünlerin e-ticaret kanalıyla satışı yasaktır.

- şans oyunları, bahis ve piyango,
- alkollü içecekler ve tütün,
- eczacılıkla ilgili ürünler,
- fikri, sınai veya ticari mülkiyet haklarını ihlal eden ürünler,
- yasalarca yasaklanmış mal veya hizmetler,
- satışı için özel bir işlem gerektiren mal veya hizmetler.

c. Vergi Uygulamaları

Cezayir'de şirket kazançları üzerinden Şirket Kar Vergisi (Impot sur les bénéfices des Sociétés-IBS) alınmaktadır. Bu vergi; imalat, sektörlerinde faaliyet gösteren firmalar için % 19, ticaret ve hizmet sektörlerindeki firmalar içinse % 26, bayındırlık, konut ve turizmde faaliyet gösteren firmalar için % 23 olarak belirlenmiştir. Bahse konu düzenleme yerel üretimi caydırdığı gerekçesiyle imalatçı firmaların şiddetli tenkidine uğramıştır.

Ayrıca, ciro üzerinden % 2 (enerji sektöründe % 3) oranında Profesyonel Faaliyet Vergisi (Taxe sur l'activité professionnelle-TAP) alınmaktadır.

Şirketlerin sahibi oldukları gayrimenkuller üzerinden de m² üzerinden % 3 olarak hesaplanan emlak vergileri vardır. Bu vergilerde % 50'ye varan değişik oranlarda indirimle gidilebilmektedir.

Bahse konu tüm vergiler şirketin karları üzerinden % 66 oranında bir vergiye tekabül etmekte olup damga vergisi, arazi vergisi gibi vergilerle birlikte yılda 27 farklı vergi ödenmesi söz konusudur. Bahse konu ağır vergi yükü, Cezayir'in Doing Business 2020 Raporu'nda vergi yükü açısından 190 ülke arasında 158. sırada yer almasına yol açmıştır.

Ayrıca gelirler üzerinden de, artan oranlı bir şekilde ve en çok % 35 oranında gelir vergisi (Impot sur le Revenu Global-IRG) alınmaktadır

Gelir Vergisi (Impot sur le Revenu Global-IRG)

Gelir Aralığı (Cezayir Dinarı)	Uygulanan Gelir Vergisi Oranı (%)
0-120 000	0
120 001 – 360 000	20
360 001 – 1 440 000	30
1 440 001 ve üstü	35

Kaynak: Cezayir Maliye Bakanlığı

*Gelir vergisi brüt maaş üzerinden hesaplanmakta ve aylık olarak tahsil edilmektedir.

**Adrar, Illizi, Tamanrasset ve Tindouf gibi Cezayir'in güney şehirlerinde enerji ve maden sektörü haricinde çalışanlara söz konusu oranlar % 50 indirimli olarak uygulanmaktadır.

Gümrük Vergileri

Cezayir ekonomisiyle ilgili altı çizilmesi gereken ilk konunun hidrokarbon sektörüne olan bağımlılıktır. Dünya petrol fiyatlarında yaşanan düşüşler, ülke ekonomisinde hem bütçe

açığı hem de dış ticaret açığına sebep olmaktadır. Dolayısıyla, özellikle dış ticaret açığının azaltılmasını sağlamak amacıyla dış ticaret mevzuatı sıkça değişmektedir.

Cezayir, bütçe açığını kapatmak ve ticaret dengesini tesis etmek amacıyla **ithalatı kısıtlayıcı tedbirler almaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında uygulamaya konulan ek ithalat vergileri(%30 ila %120 oranında) ile tarife kontenjanı (otomobillerde) uygulaması birlikte yürütülmektedir.**

d. Sosyal Güvenlik Uygulamaları

Sosyal Güvenlik Primleri Tablosu

Konu	İşveren Payı (%)	Çalışan Payı (%)	Toplam (%)
Sosyal Güvenlik	12,5	1,5	14
İş Kazaları ve Hastalıklar	1,25	-	1,25
Emeklilik	10,5	6,75	17,25
İşsizlik Primi	1	0,5	1,5
Erken Emeklilik	0,5	-	0,5
Sosyal Konut Fonu	0,5	-	0,5
Toplam	26	9	35

Kaynak: Cezayir Sosyal Güvenlik Kurumu (CNAS)

e. Kambiyo Rejimi

Cezayir, sıkı bir kambiyo rejimi olan ve Cezayir Merkez Bankası'nın uhdesinde olan kontrollü dalgalı kur rejimine sahiptir. Ülkedeki döviz hareketleri Merkez Bankasının kontrolüne ve iznine tabidir.

Cezayir'in kambiyo rejimi büyük oranda, Cezayir Merkez Bankasının 07-01 numaralı düzenlemesine (13 Mayıs 2007 tarih ve 31 tarihli Cezayir Resmi Gazetesi) göre uygulanmaktadır.

Ülkede, döviz işlemlerinin serbestçe yapılması söz konusu değildir. Ülkede yasal olarak faaliyet gösteren döviz büroları bulunmamaktadır.

Yabancıların, ülkeye girişte limit olmaksızın ve çıkışta en fazla 7500 Euro olmak üzere, ülkeye girişte ve çıkışta 5000 Euro'yu aşan miktarda döviz bulundurmaları halinde gümrük idaresine bununla ilgili yazılı beyanda bulunmaları gerekmektedir. Yabancıların ülkeden çıkışında, en fazla girişte beyan edilen tutar kadar dövizin çıkışına izin verilmektedir. Girişte ve çıkışta farklılık olması halinde, kişinin bu farkla ilgili olarak dövizin resmi aracı kurumlarda bozdurulduğuna dair tevsik edici belgeleri gümrük idaresine sunmaları gerekmektedir. Ülkeye gelen yabancıların, ülkeye girişte gümrük idaresine verdikleri beyanı resmi aracı kurumlara ibraz etmeleri suretiyle döviz bozdurabilmeleri imkan dahilindedir. (26 Nisan 2016 tarihli ve 25 sayılı Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan Cezayir Merkez Bankası Kararı)

Normal koşullarda, bankacılık sistemi üzerinden ne Cezayirli vatandaşlar için ne de yabancılar için serbestçe döviz alımı-satımı veya transferi mümkün değildir. Yasal döviz alım-satım ve transfer işlemlerinin dış ticaret, ülkeden çıkış, sözleşmeye dayanmak suretiyle kar transferi, yurtdışı borçlanma bedeli vb. bir gerekçeye dayandırılması ve tevsik edici belgelerin ilgili otoritelere ibrazı ve bu otoritelerce onayı zorunludur. (13 Mayıs 2007 tarihli ve 31 sayılı Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan Cezayir Merkez Bankası Kararı)

Yabancı ülkelerden döviz girişi ve yurtdışına döviz çıkışında beyan etmeme, yanlış beyanda bulunma, usule uygun hareket etmeme, ülkeye getirilmesi gerekli sermayeyi getirmeme vb. sebeplerle mevzuat ihlali yapılması halinde 2 yıldan 7 yıla kadar hapis cezası, 10 Temmuz 1996 tarihli ve 43 sayılı Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan bir Tebliğ ile öngörülmüştür. Bu alandaki mevzuatın ihlali suçlarında, gerçek ve tüzel kişilerin resmi idarelere başvurularak ihlali beyan etmeleri halinde, ihlal tutarına göre 2 ila 7 katı oranında ceza ödemeleri şartı ile uzlaşmaya gidilebileceği 11-35 sayılı Yönetmelik ile (6 Şubat 2011 tarihli ve 08 sayılı Cezayir Resmi Gazetesi) belirlenmiştir.

Bu itibarla, Cezayir’de döviz işlemleri için “illegal serbest piyasa” olgusu gelişmiş, resmi kur ile illegal serbest piyasa arasında, -zaman içinde değişiklik göstermekle birlikte- yüzde 35 ila 50 arasında fiyat farkı oluşmuştur.

f. Enerji Maliyetleri

Cezayir’de tüm enerji kaynakları devlet tarafından sübvansede edilmektedir. Sadece enerji alanındaki teşviklerin ülkeye maliyetinin yılda 20 milyar dolar düzeyinde olduğu belirtilmektedir.

Akaryakıt Ürünleri

Ülkenin başkenti Cezayir, Oran, Skikda ve Arziw şehirlerindeki rafinerilerinde yılda 10,5 milyon ton petrol ve türevleri üretilmekte (2,1 milyon ton benzin/ 8,4 milyon ton motorin) olup, ülkenin yıllık benzin ve motorin tüketimi 12,5 milyon tondur. (3,3 milyon ton benzin/ 9,2 milyon ton motorin), Aradaki fark ithalat ile karşılanmaktadır.

Normal benzinin maliyeti 66 Cezayir Dinarı, motorinin maliyetinin 22 Cezayir Dinarı olmasına rağmen, bunların tüketiciye satış fiyatının sırasıyla 45 Cezayir Dinarı ve 22 Cezayir Dinarı’dır.

LPG’nin tüketiciye satış fiyatı ise 9 Cezayir Dinarı’dır.

Ülkede benzin ve motorin kullanımındaki yüksek artış nedeniyle ülkenin ithalata yönelmek zorunda kaldığını, bu sorunun çözülmesi için özellikle ülkenin kuzeyindeki rafinerilerde iyileştirme çalışmalarının yapıldığı belirtilmektedir.

Petrol piyasası devlet tekelindedir ve Sonatrach isimli kamu iştiraki tarafından yürütülmektedir.

Elektrik Piyasası

Ülkede tüketicilere sunulan elektriğin maliyetinin 5,4 Cezayir Dinarı/kWh olmasına rağmen, tüketiciye satış fiyatı ortalama 4,01 Cezayir Dinarı/kWh’tır.

Ülkede, 10 milyonu aşkın sayıda aboneye elektrik hizmeti verilmektedir.

Ülkede üretilen elektriğin yüzde 98 oranda doğalgaz santrallerinden elde edildiğini, bu santrallere milli enerji şirketi Sonatrach tarafından sağlanan doğalgazın fiyatının uluslararası piyasa fiyatlarının onda biri oranında gerçekleştiği belirtilmektedir.

Doğalgaz Piyasası

Ülkede, 6 milyonu aşkın sayıda aboneye doğalgaz hizmeti verilmektedir.

Doğalgazın tüketiciye ortalama satış fiyatı 4 Cezayir Dinarıdır.

Elektrik piyasası ve doğalgaz piyasası devlet tekelindedir ve Sonelgaz isimli kamu iştiraki tarafından yürütülmektedir

Benzin Fiyatları (Litre) (Cezayir Dinarı)

Ürün	Benzin İstasyonlarının Devletten Alış Fiyatı	Nihai Kullanıcı Fiyat
Dizel Benzin	26,75	29,01
Gaz	6.8	9
Kurşunsuz Süper	41,93	45,62

Kaynak: Cezayir Benzin Dağıtım Firması NAFTAL

Su Fiyatı

Abone Türü	Kullanım Miktarı m ³	Fiyat
Hanehalkı	1-25	6.3
	25-53	20.48
	54-82	34.65
	83 ve üstü	40.95
Merkezi ve Yerel İdareler	Tek fiyat	34.65
Hizmet Sektörü	Tek fiyat	34.65
Sanayi Sektörü	Tek fiyat	40.95

Kaynak: SEAAL

2. POTANSİYEL YATIRIM ALANLARI

Demir-Çelik Sektörü: Ülkede inşaat sektörü en aktif sektör olup demir-çelik ürünlerinde yerli üretim tüketimi karşılamakta zorlanmaktadır. Ayrıca enerji girdilerinin ucuz olması da sektörü daha karlı kılmaktadır. Demir-çelik son on yıl içerisinde en fazla yatırımın yapıldığı sektör olmasına karşın, inşaat sektörü sebebiyle artan talep çerçevesinde özellikle çelik arzında bir eksiklik olduğu kaydedilmektedir.

Enerji ve Yenilebilir Enerji Sektörü: Cezayir'in toplam yatırımlarının yüzde 76'sını oluşturan enerji yatırımları 2020 yılında yüzde 44 düşerek 2,5 milyar dolara gerilemiştir. Bu düşüşte, küresel salgın ve petrol fiyatlarındaki düşüşün milli enerji şirketi Sonatrach'ın gelirlerine yansması etkili olmuştur.

Sonatrach'ın önümüzdeki yıllarda 16 ila 21 milyar dolarlık 8 adet yatırım planı portföyü olduğu; bunlardan ikisinin, Sonatrach'ın Cezayir'de doğrudan kendi imkanları ile gerçekleştireceği bir milyar dolarlık yatırım olduğu, üçüncüsünün, Fransız Total firması ile Cezayir'de gerçekleştirilecek 1,4 milyar dolarlık yatırım olduğu, dördüncüsünün, Türk Rönesans firması ile Türkiye'de gerçekleştirilecek 1,2 milyar dolarlık yatırım olduğu, beşincisinin, Güney Koreli Daelim firması ile müzakeresi sürdürülen ve Cezayir'de gerçekleştirilecek 5,4 milyar dolarlık yatırım olduğu, planlanan toplam 8 milyar dolarlık 3 yatırım için ise ortak arayışının sürdüğü belirtilmiştir.

Sonatrach, Fransız Total ve İtalyan Eni şirketleri ile Berkine Vadisindeki petrol yataklarının işletilmesi amacıyla bir Ortaklık Anlaşmasını 2020 yılında imzalamıştır.

Petrokimya Sektörü: Özellikle plastik ve kauçuk olmak üzere petrol ile bağlantılı ürünlerde ciddi bir potansiyel söz konusudur. Bahse konu ürünlerin 2/3'ünün ithal edildiği ve otomotiv sektörü ile ilişkili yan sektörlerde üretimin son derece yetersiz olduğu bilinmektedir. Cezayir'in yıllık plastik tüketimi 1 milyon ton civarındadır.

Makine ve Ekipmanları Sektörü: Cezayir'in enerji dışı sanayiye geliştirmeye yönelik hedefleri doğrultusunda sermaye mallarında ciddi bir ihtiyaç ortaya çıkmış bulunmaktadır. Sanayi sektörünün GSYH'daki payının yaklaşık %40'larda, hidrokarbon endüstrisinin ise yaklaşık %20'lerde olduğu söz konusu ülkede, enerji dışı imalat sanayinin GSMH'den aldığı payın oldukça düşük bir seviyede (yaklaşık %5) olması nedeniyle, enerji dışı imalat sanayinin gelişimi için önemli yatırım teşvikleri gündeme getirilmektedir. Bu bakımdan özellikle petrol ve doğal gaz, inşaat, gıda sektörlerine yönelik makina ve ekipman yatırımının ciddi potansiyele sahip olduğu düşünülmektedir.

Sanayi Sektörü: Ülkenin sanayi sektörü uluslararası pazarlarla rekabet edebilecek kapasiteye, deneyime ve teknolojiye sahip değildir. Bunun üstesinden gelmeyi ve asgari bir sanayi dokusunun tesisini amaçlayan yönetim bilhassa otomotiv sektöründeki yabancı yatırımlara destek vermekte, ilk aşamada kurulacak montaj tesislerinin daha sonra yan sanayinin gelişmesine de katkıda bulunacağını ümit etmekte, bu amaçla otomobil ithalatına ağır kısıtlamalar uygulamaktadır. Ne var ki geç kalınan bu adımlar günümüze dek istenen sonucu doğurmamıştır. Ülkede Peugeot, Volkswagen, Renault, Hyundai, Kia gibi grupların yerli ortaklarıyla kurdukları üretim hatlarında (Renault fabrikası hariç) ancak parçalara ayrılmış olarak getirilen araçların basit montaj işlemleri yapılmaktadır.

Madencilik Sektörü: Cezayir'de petrol ve doğalgazın yanısıra, önemli cıva, gümüş, demir, uranyum, barit, bakır, çinko gibi yeraltı zenginlikleri ile kayda değer fosfat yatakları bulunmaktadır. Söz konusu madenlerin işletilmesi amacıyla ABD, Kanada, Hollanda ve Güney Afrika Cumhuriyeti kökenli madencilik şirketleri Cezayir'de faaliyette bulunmaktadır. Türk şirketleri de ilgi göstermektedir. Doğudaki büyük fosfat yataklarının işletilmesi amacıyla kurulacak 6 milyar dolarlık bir tesis için Çin'le anlaşma imzalandığı basında yer almıştır.

Cezayir Madencilik Bakanı son açıklamalarında; Gara-Djebilet bölgesindeki 3,5 milyar ton rezerve sahip demir yataklarının işletimi için Çinli bir konsorsiyumla işbirliği anlaşmasının son aşamalarına gelindiğini, 40 bin hektarlık bir alanda sürdürülecek proje kapsamında yılda 12 milyon ton demir madeninin çıkarılarak işleneceğini ve projede toplam 3 bin kişiye istihdam sağlanacağını belirtmiştir.

Tarım ve Gıda Sektörü: Tarım sektörü verimli topraklara sahip Cezayir'de beklenenin altında gelişme kaydeden ancak son yıllarda hükümet tarafından giderek daha fazla önem atfedilen bir alandır. Özellikle yeraltı sularının bol olduğu çöldeki arazilerde büyük ölçekli tarım projeleri üzerinde durulmakta, bu amaçla geniş araziler yerli ve yabancı şirketlere uzun dönemli kiralanmaktadır. Desteklenen projelerle Cezayir'in belli tarım ürünlerinde ilk aşamada kendi kendine yeter hale gelmesi, daha sonra tarım ihraç eden ülke olması amaçlanmaktadır. 2018 yılındaki büyümesi %9 olan tarım sektörü 2019 yılında %4,02 oranında büyüme kaydetmiş olup, tarım sektörünün GSYH'dan aldığı pay 2019 yılı itibarı ile %16,2 seviyesindedir.

Turizm Sektörü: Hükümetin önem verdiği diğer alan olan Turizm sektörünün GSYH'deki payının %2,5 olduğu belirtilmektedir. 2018 yılında Cezayir'i bir önceki yıla göre % 18 artışla 2 milyon turist ziyaret etmiş, bunların çoğunluğunu Tunuslu, Fransız (Cezayir

kökenliler çoğunlukta) ve Faslı turistler oluşturmuştur. Cezayir genelinde gerek yaz gerek kış gerekse çöl turizminin geliştirilmesini teminen turistik köy ve alanlar, oteller, vb. inşaatı hedeflenmektedir. Bununla birlikte, 2019 yılı itibarı ile Covid-pandemisi kaynaklı turizmin GSYH'daki payının daha da düştüğü yapılan değerlendirmelerde ifade edilmektedir.

Sağlık, İlaç ve Ekipmanları Sektörü: Otomotiv sektöründe olduğu gibi sağlık sektöründe de yasal mevzuat çerçevesinde, ithalatçı firmalar ancak Sağlık Bakanlığı'ndan aldıkları bir onay ile ithalat gerçekleştirebilmekte ve bu ithalatlarını takiben 3 yıllık bir süreçte ilgili sektörde yatırım yapmak durumunda kalmaktadırlar.

B.YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

1. YABANCI YATIRIMLARA İLİŞKİN ÜLKE MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİK MEVZUATI

a.Genel Çerçeve

Cezayir'de yatırım mevzuatının alt yapısını, 3 Ağustos 2016 tarihli ve 46 Sayılı Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan **16-09 Sayılı Yatırımların Teşviki Kanunu** oluşturmaktadır. **Bu Kanun'da yerli/yabancı yatırımcı ayırımı yapılmamış olup, yabancı yatırımlara dönük fazladan bir teşvik mekanizması öngörülmemiştir.**

Söz konusu Kanun'un 24. maddesi, yabancı yatırımcılarla Cezayir Devleti arasında hukuki anlaşmazlık yaşanması halinde, ikili ve çok taraflı uluslararası anlaşmalardaki hükümler saklı kalmak şartı ile anlaşmazlıkların çözümünden Cezayir yetkili mahkemeleri sorumlu olacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu Kanun'da geçen yatırım kavramı; üretime ve üretim kapasitesinin iyileştirilmesine dönük yeni aktiflerin oluşturulması ve artırılması veya bu alandaki bir şirketin sermayesine ortak olunması şeklinde tanımlanmıştır.

Kanun'da öngörülen teşviklerden yararlanılabilmesi için, yatırım gerçekleşmesinden önce **Yatırımların Geliştirilmesi Ulusal Ajansı'na (ANDI-Agence Nationale de Développement de l'Investissement)** başvuru ve kayıt olunması gerekmektedir.

Kanun'da yatırım teşvikleri 3 ana başlıkta belirlenmiştir.

- 1. Tüm yatırımlar için Ortak Teşvikler;** Yatırımın gerçekleştirilmesi aşamasında ithal edilen mal ve hizmetlerde Gümrük Vergisi ile KDV'den muafiyet, 10 yıl boyunca emlak vergisi muafiyeti, 3 yıl boyunca Kurumlar Vergisi (IBS) ve Mesleki Faaliyet Vergisi (TAP) muafiyeti,
- 2. İstihdam Yaratan ve Özellikli Sektör Yatırımlarına Ek Teşvikler:** Sanayi, Tarım ve Turizm sektörlerinde yapılacak yatırımlar ile 100 kişiden fazla istihdam yaratacak yatırımlara verilecek teşviklere süre uzatımı,
- 3. Ulusal Ekonomi İçin Özel Önem Taşıyan Yatırımlar:** Yatırımın ulusal ekonomi için özel önemi haiz olması durumunda, öngörülen teşviklerde 10 yıllık süre uzatımı

Kanun'a göre, sağlanacak teşvik miktarının 5 milyar Cezayir Dinarını (yaklaşık 40 Milyon USD) geçecek olması durumunda, Teşvik kararı **Ulusal Yatırım Konseyi** tarafından verilecektir.

Kalkınmada öncelikli yörelerde (ülkenin güneyi ve yüksek rakımlı bölgeleri) verilecek teşviklerde 10 yıla kadar süre uzatımı yapılabilecektir.

Özel Teşvik İle İlgili Vilayetler Bazında Tablo		
Coğrafi Olarak Tamamında Özel Teşvik Uygulanan Vilayetler (Ülkenin Güney Vilayetleri)	Coğrafi Olarak Belirli Bölgelerinde Özel Teşvik Uygulanan Vilayetler (Ülkenin Orta Bölgesindeki Vilayetler ve Yüksek Platolar)	Özel Teşvik Uygulanmayan Vilayetler (Ülkenin Kuzey Vilayetleri)
Tlemcen	Naama	Ain Temouchent
Sidi Bel Abbas	El Bayadh	Oran
Tissemsilt	Saida	Mascara
Medea	Tiaret	Mostaganem
Bouira	Djelfa	Relizane
Bordj Bou Arreridj	M'sila	Chlef
Setif	Batna	Ain Defla
Mila	Khenchela	Tipaza
Oum El Bouaghi	Tebessa	Blida
Souk Ahras	Biskra	Alger
	El Oued	Boumerdes
	Laghouat	Tizi Ouzou
	Ouargla	Bejaia
	Ghardaia	Jijel
	Bechar	Skikda
	Tindouf	Constantine
	Adrar	Guelma
	Tamanrasaet	Annaba
	Iliizi	El teref

Kaynak: Agence Nationale de développement de l Investissement(Yatırım geliştirme Ulusal Ajansı, 2021, <https://andi.dz/avantages-dedies-a-linvestissement/>)

Yabancı yatırımcılarla Cezayir Devleti arasında **hukuki anlaşmazlık** yaşanması halinde, uluslararası anlaşmalardaki hükümler saklı kalmak şartı ile anlaşmazlıkların çözümünden Cezayir yetkili mahkemeleri sorumlu olacaktır.

Yabancı yatırımcılar, yatırım sermayelerini banka kanalı ile Cezayir'e getirmeleri şartıyla, yatırımın maliyeti ve net reel üretim miktarları esas alınarak ilgili mevzuat çerçevesinde belirlenecek şirket karlarını, yine banka kanalı ile **yurtdışına transfer** etme hakkına sahip olabileceklerdir.

Bu Kanunun uygulamasına ilişkin **6 Adet Uygulama Yönetmeliği** ise 8 Mart 2017 tarihli ve 16 sayılı Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanmıştır. Buna göre;

1. 17-100 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile konuyla ilgili kurumların görevleri belirlenmiştir.
2. 17-101 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile teşviklerden yararlanmayacak sektörler, mallar ve hizmetler listeleri (**Listes Negatives**) belirlenmiştir.
3. 17-102 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile yatırımcıların kayıt ve belgelendirme süreçleri belirlenmiştir.
4. 17-103 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile yatırım dosyaları hakkındaki işlemler belirlenmiştir.
5. 17-104 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile yatırımların izlenmesi ve kuralların ihlalinde uygulanacak süreçler ve cezalar belirlenmiştir.
6. 17-105 Sayılı Uygulama Yönetmeliği ile 100 kişiden fazla istihdam yaratacak yatırımlar ile ilgili hususlar belirlenmiştir.

Bununla birlikte, yatırım mevzuatının yenileneceğine ve yeni bir mevzuatın hazırlık aşamasında sona gelindiğine dair resmi demeçlere de rastlanmaktadır.

2021 yılı Bütçe Kanunu ile yabancı yatırımcılar için aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır;

A)-31 Aralık 2020 tarihli 2021 Yılı Bütçe Kanunu'nu ile 4 Haziran 2020 tarihli 2020 Yılı Ek Bütçe Kanunu'nun yabancıların şirket kurmasını düzenleyen 49. maddesi tadil edilmiştir. Buna göre;

a) Üretim amaçlı olmayan hammadde, ürün ve eşya ithalatı faaliyetlerinde bulunanlar (aldığı malı üretim girdisi olarak kullanmayacak ve olduğu gibi satışa konu edecekler) ile 4 Haziran 2020 tarihli Ek Bütçe Kanunu'nun 50. Maddesinde belirtilen stratejik sektörlerde faaliyette bulunanlar hariç olmak üzere, hiçbir ticari faaliyette yüzde 51 yerel ortak şartı aranmayacaktır.

b) Üretim amaçlı olmayan hammadde, ürün ve eşya ithalatı faaliyetlerinde bulunanlar (aldığı malı üretim girdisi olarak kullanmayacak ve olduğu gibi satışa konu edecekler) 30 Haziran 2021 tarihine kadar yüzde 51 yerel ortak şartına uygun olarak ticari sicil kayıtlarında gerekli düzenlemeleri yapacaklardır.

c) Bu tarihe kadar gerekli düzenlemeleri yapmayanların ticari sicil kayıtları geçersiz sayılacaktır.

B)- 31 Aralık 2020 tarihli 2021 Yılı Bütçe Kanunu'nu ile 4 Haziran 2020 tarihli 2020 Yılı Ek Bütçe Kanunu'nun yüzde 51 yerel ortak şartı aranan stratejik sektörlerle ilişkin 50. maddesi tadil edilmiştir. Buna göre stratejik sektörler şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Yeraltı kaynaklarının işletilmesi (Taş ve kum ocakları hariç)
- b) Enerji sektörünün tüm faaliyetleri (Petrol, gaz, elektrik işletimi, iletilmesi, taşınması, dağıtımı vb.)
- c) Milli Savunma Bakanlığı ve askeri sanayi ile ilgili sektörler

- d) Demiryolu, liman ve havalimanı işletmeleri
- e) İlaç ve eczacılık sanayi (Artı değer yaratan, yenilikçi, yerel piyasanın ihtiyaçlarına ve ihracata dönük üretim yatırımları hariç)

C)- 31 Aralık 2020 tarihli 2021 Yılı Bütçe Kanunu'nu ile 4 Haziran 2020 tarihli 2020 Yılı Ek Bütçe Kanunu'nun stratejik sektörlerde yabancılara hissi devrine ilişkin 52. maddesi tadil edilmiştir. Buna göre; stratejik sektörlerde yabancılara hisse devri, ilgili idarelerin ön iznine tabi olacaktır.

Yatırımların İşletilmesi Aşaması

Kar transferlerine vergilendirme: Şirket payları üzerinden doğan kazançların aktarılması halinde % 12 oranında vergilendirme söz konusudur.

Yatırım Teşvik Rejimi

Cezayir'de yatırım teşvikleri Sanayi ve Madenler Bakanlığı'na bağlı Milli Yatırımların Geliştirilmesi Merkezi (ANDI) tarafından yürütülmektedir. Söz konusu kurum, Başbakan tarafından idare edilen Ulusal Yatırım Konseyince (CNI) alınan kararları tatbik etmekle yükümlüdür. CNI, yatırımlara ilişkin ulusal çapta öncelikleri belirlemekte, gelişmede öncelikli yöreleri tayin etmekte, alınacak teşvik önlemlerine karar vermektedir.

Cezayir'de yatırım teşvikleri, bir takım vergilerden muafiyet veya indirim sağlanması şeklinde düzenlenmiş olup yatırımın gerçekleştirilmesi aşaması ve daha sonraki işletilmesi aşamalarında farklı şekillerde tatbik edilmektedir.

Genel Teşvik Sistemi

Yatırımların gerçekleştirilmesi aşamasında 1 yıldan 3 yıla kadar;

- Yatırım kapsamında kullanılacak malzemelerin ithalatında gümrük mafeyeti,
- Yatırım kapsamında kullanılacak malzemelerin ithalatında, yurtiçi alımında ve her türlü hizmet alımında KDV muafiyeti,
- Yatırım kapsamında her türlü gayrimenkul alımında emlak vergisi muafiyeti,
- Yatırımın yapılması müddetince, emlak kayıt vergisi, emlak edinimine ilişkin her türlü bedel, diğer harçlardan menkul edinimi sürecinde muafiyet,

Yatırımların işletilmesi aşamasında 100 kişiye kadar istihdam yaratan yatırımlarda 3 yıla kadar;

- Kar üzerinden alınan vergilerden (Impot sur les Benefices des Societes-IBS) muafiyet,
- İşletme vergilerinden (Taxe sur l'activité professionnelle-TAP) muafiyet,

söz konusudur.

Bu süreler, yatırım kapsamında 100 kişiden fazla istihdam yaratılması durumunda 5 yıla kadar arttırılabilmektedir. Öte yandan, CNI tarafından belirlenen stratejik sektörlerde yatırımlarda yaratılan istihdamdan bağımsız olarak bu kapsamda değerlendirilir.

Özel Muafiyet Sistemi

Kalkınmada Öncelikli Yörelere (Güney ve Yüksek Plato Bölgesi)

- i. Yatırımların gerçekleştirilmesi aşamasında 5 yıl süreyle;

- Yatırım kapsamında her türlü gayrimenkul alımında emlak vergisi muafiyeti,
- Her türlü kayıt ve damga vergilerinin, şirket kuruluş ve sermaye arttırımı prosedürlerinde %2 olarak uygulanması,
- Yatırımlara ilişkin tüm altyapı çalışmalarına ilişkin maliyetlerin, ANDI'nin değerlendirmesini müteakip kamu kaynaklarınca karşılanması,
- Yatırımlar kapsamındaki bütün mal alımlarında (ithalat veya yurtiçi alım) KDV muafiyeti,
- Yatırımlar kapsamındaki bütün ithal mal alımlarında gümrük vergisi muafiyeti,
- Yatırımın yapılması müddetince, emlak kayıt vergisi, emlak edinimine ilişkin her türlü bedel, diğer harçlardan menkul edinimi sırasında muafiyet,

ii. Yatırımların işletilmesi aşamasında 10 yıl boyunca;

- Kar üzerinden alınan vergilerden (Impot sur les Benefices des Societes-IBS) muafiyet,
- İşletme vergilerden (Taxe sur l'activité professionnelle-TAP) muafiyet,
- Mal edinimini müteakip doğan emlak vergilerinden muafiyet,
- Amortismanlar ve doğal zararlardan kaynaklanan süre kayıpları ve masrafların karşılanması,

söz konusudur.

Stratejik Sektörler

i. Yatırımların başlatılması aşamasında 5 yıl süreyle;

- Yatırımların gerçekleştirilmesini teminen hem yurtiçinden hem de yurtdışından tüm mal ve hizmet alımlarında gümrük vergisi, her türlü diğer vergi ve tüm parasal harçlardan muafiyet,
- Yatırım kapsamında her türlü gayrimenkul alımında emlak vergisi muafiyeti,
- Şirket kuruluş ve sermaye arttırımı prosedürlerinde alınan her türlü kayıt ve damga vergilerinden muafiyet,

ii. Yatırımların başlatılması aşamasında en fazla 10 yıl süreyle;

- Kar üzerinden alınan vergilerden (Impot sur les Benefices des Societes-IBS) muafiyet,
- İşletme vergilerden (Taxe sur l'activité professionnelle-TAP) muafiyet,
- CNİ'nin onay vermesi ile, Yatırım sonucunda başlayan sınai faaliyet kapsamında üretilen ürünler üzerindeki KDV de dahil olmak üzere her türlü vergiden muafiyet,
- CNİ'nin onay vermesi ile, yatırımlara ilişkin tüm altyapı çalışmalarına ilişkin maliyetlerin, ANDI'nin değerlendirmesini müteakip kamu kaynaklarınca karşılanması,

söz konusudur.

b. Yabancı Sermayeye Yönelik Kısıtlamalar

1) 31 Aralık 2020 tarihli 2021 Yılı Bütçe Kanunu'nu ile 4 Haziran 2020 tarihli 2020 Yılı Ek Bütçe Kanunu'nun yüzde 51 yerel ortak şartı aranan stratejik sektörlerle ilişkin 50. maddesi tadil edilmiştir. Buna göre stratejik sektörler şu şekilde belirlenmiştir:

- a) Yeraltı kaynaklarının işletilmesi (Taş ve kum ocakları hariç)
- b) Enerji sektörünün tüm faaliyetleri (Petrol, gaz, elektrik işletimi, iletilmesi, taşınması, dağıtımı vb.)
- c) Milli Savunma Bakanlığı ve askeri sanayi ile ilgili sektörler
- d) Demiryolu, liman ve havalimanı işletmeleri
- e) İlaç ve eczacılık sanayi (Artı değer yaratan, yenilikçi, yerel piyasanın ihtiyaçlarına ve ihracata dönük üretim yatırımları hariç)

2) Yabancı şahıslar mal edinebilmekle birlikte, bahse konu kişilerin gayri menkul edinimleri için ise Valiliklerden onay/izin almaları gerekmektedir.

C. CEZAYİR'DEKİ TÜRK YATIRIMLARI

1. ÖNDE GELEN YATIRIMLAR VE SEKTÖRLER HAKKINDA BİLGİLENDİRME

2019 yılı itibarıyla Cezayir'de müteahhitlik sektörü dışında toplam 25 Türk firması tarafından yaklaşık 3 milyar ABD Doları değerinde doğrudan yatırım gerçekleştirilmiştir. Anılan firmalar tarafından Cezayir'de istihdam edilen personel sayısı, 25.000 civarındadır.

Ayrıca, **Cezayir'de 1300 civarında** Türk firmasının; inşaat başta olmak üzere demir-çelik, elektrik-elektronik ve kablo, çeşitli makina (sanayi, ambalaj ve madencilik makinaları) ve ekipmanları, yapı-bayındırlık, inşaat malzemeleri, tekstil ve konfeksiyon, otomotiv ana (montaj) ve yan sanayi, çimento, kimya, kauçuk, plastik, boya, kağıt, ağaç ürünleri ve mobilya, taşımacılık, gıda (hububat ve bakliyat, şekerleme, çikolata ve bisküvi üretimi) seramik, deterjan ve diğer temizlik malzemeleri, çocuk bezi, restoran ve catering hizmetleri ile mücevherat gibi alanlarda doğrudan ve yerli ortaklarla birlikte ticari faaliyet gerçekleştirdikleri bilinmektedir.

Cezayir'deki Türk yatırımlarının toplam **tutarı 5 milyar dolara ulaşmış** olup, ülkemiz dış yatırımlarda hidrokarbon sektörü dışında ilk sırada yer almaktadır. Cezayir'de en büyük yatırımı bulunan şirketlerimiz Tosyalı demir-çelik (2 milyar doların üzerinde, tamamlandığında 3 milyar dolar), Tayal tekstil (tamamlandığında 800 milyon dolar), Hayat Kimya (70 milyon dolar) ve Abdi İbrahim ilaç fabrikasıdır (25 milyon dolar).

Rönesans Holding ile Cezayir'in milli enerji şirketi Sonatrach arasında Ceyhan'da 1,2 milyar dolar yatırımla polipropilen üretim tesisi kurulmasına ilişkin anlaşma 2018 yılı Kasım ayında imzalanmıştır. Böylelikle iki ülke arasında karşılıklı yatırımlarda daha dengeli bir yapının ortaya çıkması için önemli bir adım atılmıştır.

Türk müteahhitlik firmaları da bugüne kadar Cezayir'de toplam değeri 18 milyar doları geçen 500'e yakın proje üstlenmiş olup, ülkemizin 7. pazarıdır.

2015 yılından bu yana petrol fiyatlarında görülen düşüş nedeniyle petrol ve doğalgaz gelirleri düşen Cezayir büyük ölçekli altyapı yatırımlarını ertelemiştir. Diğer taraftan, 2020 yılında Covid-19 pandemisi nedeniyle küresel talep daralmasının da etkisiyle, son yıllarda düşüş trendine giren petrol-doğal gaz fiyatları daha da düşmüş ve gelirleri büyük oranda söz konusu ürünlere bağlı olan ülkenin yürüttüğü projelerdeki ödemelerinde de gecikmelere sebep olmuştur.

Cezayir'de 2020 yılında yaklaşık 70 bin konut (çevre düzenlemesi dahil) ve 45 bin konut için çevre düzenlemesi olmak üzere toplam 115 bin konuta ilişkin 2,050 milyar ABD Doları değerinde ihaleye çıkılmış ve bu ihalelerin 850 milyon ABD Doları meblağındaki kısmını Cezayir mukimi Türk firmaları kazanmıştır. Cezayirli yerli firmalar ise 700 milyon ABD Dolar değerinde ihale almıştır.

Sonuç olarak; Cezayir konut piyasasının, yabancılar açısından münhasıran Türk firmalarının kontrolüne geçtiği anlaşılmaktadır.

Dünya ekonomisi genelinde 2021 yılı için öngörülen büyüme çerçevesinde, bir süredir dalgalanmakta olan petrol fiyatlarının son dönemde yükseliş sergilemesi ile, küresel inşaat pazarından halihazırdaki payımızdaki artış imkân dahilindedir.

2. TÜRK YATIRIMCILARIN KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR

Cezayir Hükümeti, ülkede katma değer ve istihdam yaratacak yatırımlar için gerekli mevzuat değişikliklerini yapmakta, yerli ve yabancı yatırımların teşvikine yönelik önlemler almaktadır. Bu kapsamda, Yatırım Kanunu'nda yerli ve yabancı yatırımcılar arasında fark gözetilmemektedir. Yabancı yatırımcılar, bütün iş dallarında yatırım yapabilmekte ve bu yatırımlar kapsamında mal ve mülk edinebilmektedirler. Bunun yanı sıra, yabancı yatırımcılar yerel bankalardan kredi edinebilmekte, kar transferi yapabilmekte ve bu karlarını yeniden yatırıma yönlendirmeleri durumunda bu kazançlarını vergiden muaf tutabilmektedirler.

Bu çerçevede; Cezayir'de hükümet tarafından belirlenen stratejik sektörlerde yapılan yatırımlar 3 yıl boyunca % 9-19 olarak uygulanan KDV, hammadde, yarı mamul ve mamul ürün ithalatında % 5-15-30 olarak uygulanan gümrük vergisi ile % 5-8 olarak uygulanan emlak vergilerinden muaf tutulabilmekte ayrıca, ticari faaliyetler üzerinden şirketlere uygulanan % 19-25 oranındaki kar vergisi ile % 2 olarak uygulanan işletme vergilerinden de 10 yıl boyunca muaf tutulabilmektedirler.

Cezayir ekonomisindeki tüm bu olumlu yönlere ve gelişmelere karşın Yatırım Kanunu'nda 2009 yılında getirilen bir değişiklik ile, bu yıldan sonra Cezayir'de kurulacak olan imalat, hizmet ve dış ticaret şirketlerine (bu sonuncular için 1/1/2014 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere) % 51 oranında yerel ortak edinilmesi şartı getirilmiş ve bu uygulama son dönemde Cezayir ile ilgilenen yabancı yatırımcılarca, güvenilir ve finansal açıdan sağlam yerel ortaklar bulamadıkları gerekçesiyle, en çok eleştirilen hususların başında yer almıştır. 04 Haziran 2020 tarihli Cezayir Resmi Gazetesinde yayımlanan Ek Bütçe Kanunu'nun 50. Maddesiyle ise, ticari veya imalat sanayinde faaliyette bulunan yabancı sermayeli şirketlere ilişkin hisselerin %51'inin Cezayirli bir vatandaşa ait olma kuralı değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik neticesinde Cezayir ulusal ekonomi için stratejik olan sektörler dışında kalan tüm sektörlerde faaliyet gösteren yabancılar, hisselerinin %100'ü kendilerine ait olmak üzere şirket kurmaları mümkün hale gelmiştir.

Diğer taraftan, bu kısıtlama sebebiyle birçok firmanın da göstermelik yerel ortaklar vasıtasıyla yatırım yaptıkları bilinmektedir. Bununla birlikte, finansal açıdan güçlü ve güvenilir yerel ortaklarla işbirliği yapılması halinde, gerek yabancı firmalar açısından sıkıntı çıkaran yerel mevzuat ve diğer bürokratik güçlüklerin aşılması gerekse devletin ekonomik hayattaki büyük önemi göz önüne alındığında kamu ihalelerinde yerel firmalara sağlanan ve % 25'lere varan fiyat avantajlarından yararlanılmasının mümkün olabileceği mütalaa edilmekle birlikte, doğru Cezayirli ortağın bulunması hususunda yabancı yatırımcıların zorluklar yaşadığı da bilinmektedir.

Ayrıca, yerel vergi ve iş mevzuatından kaynaklanan genel sorunlar da mevcuttur. Özellikle ithalata getirilen yasaklama ve tarife dışı engeller, döviz rejiminin katılığı sebebiyle para transferlerindeki kısıtlama ve gecikmeler, şirket kurma ile ilgili işlemlerin çok fazla oluşundan kaynaklanan zaman kayıpları da anılan ülkede yatırımların önündeki en önemli sıkıntılar olarak sıralanabilir.

Cezayir’de yatırım sürecinde de geçerli olmak üzere, ağır işleyen ve çoğu zaman karar alma konusunda “isteksiz” bir bürokratik yapılanma söz konusudur. Bu da yatırım kararını uygulama aşamasında ciddi zaman kaybı ve maliyete sebebiyet vermektedir.

Ülkede fikri mülkiyet hakları ve marka, patent korumasına yönelik yasal mevzuat ve uygulamalar son derece yetersizdir. Bu husus da anılan ülkede yatırım yapılması konusunda ciddi bir engel oluşturmaktadır.

Cezayir’de teknik ve mesleki eğitim ya hiç bulunmadığından ya da yetersiz bir düzeyde olduğundan kalifiye personel bulmakta ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Resmi dil Arapça olmakla birlikte ticari hayatta Fransızca sıklıkla kullanılmaktadır. Bu konular da iletişim kurma açısından ciddi sıkıntı yaratmaktadır.

Ülkede makro veriler düzenli olarak olmasa da, resmi kurumlarca yayınlanmakta iken, özel sektörde kayıt dışılığın yaygın olması (bazı uluslararası raporlarda kayıt dışı sektörün ekonomideki payının % 60 oranında olduğu ifade edilmektedir), üretim ve tüketim alışkanlıkları ve pazar yapısına ilişkin verilerin sağlıklı olmasına yol açmaktadır. Ayrıca anılan ülkede sektörel dernekler ya hiç bulunmamakta ya da mevcut sektörel dernekler önemli bir işlev görmemektedir.

Cezayir’de iletişim altyapısı son derece zayıftır. Sabit internet hizmeti devlet tekelindedir ve oldukça eski bir altyapı kullanılmaktadır. Uluslararası haberleşme altyapısı ve hizmetleri de gelişmiş ve belli başlı gelişmekte olan ülkelere nazaran ciddi oranda yetersizdir.

Cezayir’de 2021 yılı itibarı ile göze çarpan sorunlar dört ana başlık altında aşağıda şekilde sıralanmıştır.

Siyasi ve Makro-Ekonomik Sorunlar

1. 2019 yılında başlayan halk hareketlerinin devam etmesi,
2. 2019 yılında başlayan halk hareketleri sonrasında birçok siyasetçi, bürokrat ve işadamlarının tutuklanması ve bu çevrelerde oluşan karar alma ve inisiyatif kullanma çekinceleri,
3. Ekonominin, petrol fiyatlarında düşüşe ve siyasi istikrarsızlığa bağlı olarak küçülmesi,
4. 2020 yılında Cezayir Dinarının, USD karşısında yüzde 25 oranında devalüe olması neticesinde alım gücünün düşmesi ve enflasyonist sürece girilmesi
5. Özellikle genç ve kadın işsizlik oranının yüksekliği

Yatırımlarla İlgili Sorunlar

6. Cezayir’de halihazırda faaliyet gösteren yatırımcı firmalarımızın karşılaştıkları bürokratik engeller, kamu idarelerinde muhatap ve karar mercii bulma zorlukları, vaadedilen alt yapı sorunlarının çözülmemesi,
7. Yabancı yatırımcılar için stratejik 5 sektörde yüzde 51 yerel ortak şartının devam ediyor olması. Bu sektörler haricinde yüzde 51 yerel ortak şartının 2020 yılı başında kaldırılmasına rağmen uygulamada yaşanan bürokratik engeller,
8. Yatırım yapmayı düşünen firmalarımızın teşvikler, arazi ve bina tahsisi gibi konularda yaşadığı bürokratik engeller, kamu idarelerinde muhatap ve karar mercii bulma zorlukları,
9. Cezayir’de uygulanan kapalı kambiyo rejiminin, sermaye ve kar transferi gibi konularda yatırımcılara sorunlar yaşatması,
10. Yatırımcı firmaların sorunlarının hızlı ve etkin çözümüne ilişkin bir mekanizma bulunmaması,

11. Pontasiyel vaadedebilecek enerji, yenilenebilir enerji, tarım, gıda endüstrisi, balıkçılık, elektrik/elektronik sanayisi gibi alanlarda teşvik edici mali ve idari mekanizmalarının bulunmaması.

Müteahhitlik Sektörü İle İlgili Sorunlar

12. Cezayir’de Yerleşik Olmayan Statüde Faaliyet Gösteren Türk müteahhitlik firmalarının ihalelerde karşılaştığı teknik engeller ,
13. Hakedişlerde ve teminatlarda blokajların artıyor olması, Cezayir Dinarındaki artan devalüasyonun maliyetlere de yansımaya rağmen gerekli maliyet güncellemelerinin yeterli oranda yapılmaması, yargıya taşınan anlaşmazlıkların sayısındaki artış,
14. Cezayir’de yerleşik olmayan statüde faaliyet gösteren Türk müteahhitlik firmalarının 2019 yılından beri yoğun vergi incelemelerine maruz kalması,
15. İki ülke arasındaki ÇVÖ Anlaşmasının günün şartlarına ve sorunlarına göre revize edilmesinin gerekliliği.

İkili Ticaret İle İlgili Sorunlar

16. Türkiye ile Cezayir arasında bir Serbest Ticaret Anlaşması bulunmaması
17. 992 alt tarife pozisyonunda uygulanmakta olan yüzde 30 ila yüzde 120 arasında ilave gümrük vergisinin devam ediyor olması,
18. İhracatçı firmalarımızın Cezayir gümrüklerinde yaşadığı sorunlar,
19. İhracatçı firmalarımızın ihracat bedellerini tahsil etmekte yaşadığı artan sorunlar,
20. 2021 Bütçe Kanunu ile birçok üründe ihracat bedelinin ödenmesinde minimum 45 gün şartı getiren mevzuat değişikliği.

Özetle, yabancı firmalar için %51-49 şirket ortaklığı kuralının en azından mevzuat boyutu ile ortadan kalmış olmasının, yatırımların artmasına olumlu bir katkı sağlayacağı değerlendirilmekle birlikte, Cezayir’in halihazırda sürdürdüğü ekonomi politikaları, kambiyo rejimi, ekonomik daralma, bürokratik engeller, iş gücü verimsizliği gibi hususlar, Cezayir’deki yatırım ortamını cazip hale getirememektedir.

Cezayir’in; ABD, Çin, Güney Kore, Rusya, Fransa, Almanya, İspanya, İtalya ve diğer birçok Avrupa, Afrika ve Arap ülkesi ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının yürürlükte olduğu bilinmektedir.

Cezayir, 22.03.1996 tarihinden bu yana ICSID taraf ülkelerinden birisidir. Türkiye’nin Cezayir’deki yatırım stoku düşünüldüğünde; müzakeresi aşamasında, diğer ülkelerle olan Anlaşmaların da nazarı dikkate alınması suretiyle tekâmül edecek bir Türkiye-Cezayir YKTK Anlaşmasının, olabilecek en kısa sürede mevzuatımıza kazandırılmasının ülkemizin menfaatine olduğu değerlendirilmektedir.

Cezayir ile yapılacak bir YKTK’da, Cezayir Devletinin çok hassas olduğu “kambiyo rejimi”nden kaynaklı sermaye ve kar transferi konularında var olan ve olası sorunlu alanların temizlenmesine özen gösterilmesi büyük önem taşımaktadır.

D.CEZAYİR’DEKİ DİĞER ÜLKE YATIRIMLARI

1. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Ekonominin çeşitlendirilmesi, ülkede iktidarca bir süredir yeni bir öncelik olarak sunulmaktadır. Cezayir’in kendi kısıtlı imkanlarıyla bunu gerçekleştirmesi mümkün olmamıştır. Ülke

giderek artan biçimde yabancı yatırıma ihtiyaç duymaktadır. 2019 yılı itibarı ile Cezayir’de bulunan 31,9 milyar dolarlık yabancı yatırım stoku, diğer ülkelerle kıyaslandığında (Türkiye – 164,9 milyar dolar, Mısır – 126,6 milyar dolar, Fas – 66,5 milyar dolar, Tunus – 29,5 milyar dolar) düşük kaldığı bilinmektedir.

DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	2017	2018	2019
Giren Yabancı Yatırımlar (millions USD)	1.232	1.466	1.382
Yabancı Yatırım Stoğu (millions USD)	29.108	30.574	31.956
Yatırım Sayısı (Söbe) greenfield*	22	18	24
Greenfield Yatırımlarının Miktarı (million USD)	1.338	9.259	2.316

Kaynak: UNCTAD

ÖLKE VE SEKTÖR BAZINDA DOĞRUDAN YABANCI YATIRIM STOĞU

ÖLKELER	2018 (%)
Çin	24,8
Singapur	22,0
İspanya	17,9
Türkiye	16,2
Almanya	2,7
Güney Afrika	2,4
Fransa	2,3
YATIRIMLARIN SEKTÖREL DAĞILIMI	2018 (%)
Sanayi	62,0
Turizm	18,5
İnşaat ve Bayındırlık	7,2
Tarım	4,9
Hizmetler	3,9

Kaynak: Cezayir Yatırımların Geliştirilmesi Ajansı (ANDI)

2002-2017 Cezayir Yerli ve Yabancı Toplam Yatırımlar

YIL	PROJE SAYISI	TUTAR (MİLYON DZD)	YARATILAN İSTİHDAM
2002	443	67 839	24 092
2003	1 369	235 944	20 533
2004	767	200 706	16 446
2005	777	115 639	17 581
2006	1 990	319 513	30 463
2007	4 092	351 165	51 345
2008	6 375	670 528	51 812
2009	7 013	229 017	30 425
2010	3 670	122 521	23 462
2011	3 628	156 729	24 806
2012	1 880	77 240	8 150
2013	8 895	1 716 735	148 943
2015	7.950	1.473.000	143.330
2016	7.185	1.839.000	164.414
2017	4.125	1.676.149	143.320
TOPLAM	67.920	5.695.990	734.708

*2018 yılında ortalama kur 1 Dolar = 115 DZD (Cezayir Dinarı)

Yatırımların Sektörel Dağılımı – 2002-2017

SEKTÖR	PROJE SAYISI	PAY %	TUTAR (MİLYON DZD)	PAY %	İSTİHDAM	PAY %
SANAYİ	2.509	34,9	1.116.955	60,74	94.134	57,3
HİZMET	1.054	14,6	191.691	10,4	18 .119	11,2
İNŞAAT	912	12,7	92.621	5,1	15.204	9,3
ULAŞTIRMA	2.061	28,7	119.162	6,5	13.683	8,3
TARIM	209	3	67.530	3,7	3.646	2,2
SAĞLIK	142	1,9	47.525	2,6	3.981	2,4
TURİZM	298	4,15	203.560	11,1	15.647	9,5
TOPLAM	7.185	100%	1.839.045	100%	164.414	100%

*Kaynak: Cezayir Yatırımların Geliştirilmesi Ajansı (ANDI)

Yabancı Yatırımlar 2002-2017

BÖLGE	PROJE SAYISI	TUTAR(MİLYON DZD)	İSTİHDAM
Avrupa	472	1.148.208	78.415
AB	332	666.409	44.646
Asya	114	169.732	11.761
Amerika	18	68.813	3.737
Arap Ülkeleri	262	1.057.257	30.199
Afrika	6	39.686	609
Avustralya	1	2.974	264
Çok Uluslu	28	33.160	4.335
TOPLAM	822	2.519.831	133.583

Kaynak: Cezayir Yatırımların Geliştirilmesi Ajansı (ANDI)

(Not: Yukardaki 2002-2017 tarihli üç tablo ANDI'nin açıkladığı son güncel veriler olup, bahse konu tarihler sonrası herhangi bir veri yayınlanmamıştır.)

2017 yılı itibari ile Cezayir'e doğrudan yabancı yatırım stokunun 25 milyar \$ düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir. Bu yatırımların çok önemli bir kısmının sanayi (enerji, gıda, inşaat ekipmanları, demir-çelik ve kimyevi ürünler başta olmak üzere), ulaştırma, bayındırlık, turizm ve telekomünikasyon başta olmak üzere hizmet sektörüne yöneldiği bilinmektedir.

2018 yılında ANDI'ye kayıtlı toplam 4.125 proje kapsamında 1.676 milyon CD tutarında yatırım yapılmış olup bu kapsamda 143 bin kişiye ek istihdam yaratılmıştır. Bu yatırımların 20 adedinin yabancılarca gerçekleştirildiği ve bu yatırımların toplamda 145 milyon CD olduğu ve böylece 9 bin kişiye istihdam sağlandığı ifade edilmektedir.

Bu çerçevede, son dönemde Cezayir Hükümetince de teşvik edilen ve en çok yerli ve yabancı yatırım çeken imalat sektöründeki başlıca alt sektörler aşağıda sunulmaktadır:

- Demir-Çelik,
- Su ve Enerji,
- İnşaat Ekipmanları, cam ve seramik,
- Gıda,
- Kimyevi ürünler, kauçuk ve plastik.

Diğer taraftan, Cezayir menşeli ürünlerin GAFTA üyesi Arap ülkelerine ve AB ülkelerine gümrüksüz bir şekilde girebildiği ve bu ülkenin Afrika pazarı için de önemli bir üretim merkezi potansiyeli taşıması hususları da göz önüne alındığında Cezayir'de yatırım yapmanın bu bölgede istikrarlı bir ticaret ağı kurulabilmesi açısından önem arz ettiği görülmektedir.

Cezayir'de güçlü bir yerli sanayi olmaması ithalata bağımlı bir ekonomik yapılanmaya sebebiyet verdiğinden ve bu çerçevede yerli sanayinin korunabilmesi için çoğu zaman ithalata yönelik tarife dışı engellere (ithalatta farklı teknik belgeler ve sağlık standartlarının talep edilmesi, gümrükte malların uzun süre tutulması sebebiyle doğan ilave maliyetler) sıklıkla başvurulduğundan anılan ülkede ihtiyaç duyulan sektörlerde yatırım yapılması bu ülke ile ticaretimizin istikrarlı bir şekilde arttırılabilmesi için son derece büyük önem taşımaktadır.

2020 yılının 11 ayı bir önceki yıl aynı dönem ile karşılaştırıldığında; gıda maddeleri ithalatı %0,63, gıda dışı tüketim malzemesi ithalatı % 11,82 oranında, yarı mamul ithalatı %23,02, endüstriyel ekipman ile tarım makinesi ithalatı sırasıyla %31,82 ve %56,2 oranlarında gerilemiştir. Özellikle endüstriyel ekipman ithalatındaki düşüş, sanayi yatırımlarının azaldığını göstermesi bakımından önem arz etmektedir.

E.YATIRIMCILAR İÇİN YARARLI BİLGİLER

1. FAYDALI LİNKLER

Cezayir'e doğrudan yatırım yapmaya karar veren firmaların www.andi.dz web sayfasını ziyaret etmesi gerekmektedir. Agence National de Developpment de l'Investissement (ANDI) kuruluşu, Cezayir'deki tüm yatırımları teşvik eden ve doğrudan yatırımlardan sorumlu olan bir kuruluş olup, Cezayir sanayi Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmaktadır.

CEZAYİR BAKANLIKLARI VE WEB ADRESLERİ

- **Présidence de la République** (Cumhurbaşkanlığı)
<http://www.el-mouradia.dz>
- **Premier Ministère** (Başbakanlık)
<http://www.premier-ministre.gov.dz>
- **Ministère de la défense nationale** (Milli Savunma Bakanlığı)
<http://www.mdn.dz>
- **Ministère des affaires étrangères** (Dışişleri Bakanlığı)
<http://www.mae.gov.dz>
- **Ministère de l'intérieur, des collectivités locales et de l'aménagement du territoire** (İçişleri Bakanlığı)
<http://www.interieur.gov.dz>
- **Ministère de la justice** (Adalet Bakanlığı)
<http://www.mjustice.dz>
- **Ministère des finances** (Maliye Bakanlığı)
<http://www.mf.gov.dz>
- **Ministère de l'énergie** (Enerji Bakanlığı)
<http://www.energy.gov.dz>
- **Ministère des moudjahidine et des ayants droit** (Mücahitler Bakanlığı)
<http://www.m-moudjahidine.dz>
- **Ministère des affaires religieuses et des wakfs** (Din İşleri Bakanlığı)
<http://www.marw.dz>
- **Ministère de l'éducation nationale** (Milli Eğitim Bakanlığı)
<http://www.education.gov.dz>
- **Ministère de l'enseignement supérieur et de la recherche scientifique** (Yükseköğretim ve Bilimsel Araştırmalar Bakanlığı)
<http://www.mesrs.dz>
- **Ministère de la formation et de l'enseignement professionnels** (Mesleki Eğitim Bakanlığı)
<http://www.mfep.gov.dz>
- **Ministère de la culture** (Kültür Bakanlığı)
<http://www.m-culture.gov.dz>
- **Ministère de la poste, et des télécommunications** (Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı)
<http://www.mptic.dz>
- **Ministère de la jeunesse et des sports** (Gençlik ve Spor Bakanlığı)
<http://www.mjs.gov.dz>
- **Ministère de la solidarité nationale, de la famille et de la condition de la femme** (Aile ve Kadın Bakanlığı)
<http://www.msnfcf.gov.dz>
- **Ministère de l'industrie et des mines** (Sanayi Bakanlığı)
<http://www.mipi.dz>
- **Ministère de l'agriculture, et du développement rural** (Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı)
<http://www.minagri.dz>
- **Ministère de l'habitat, de l'urbanisme et de la ville** (Konut ve Şehircilik Bakanlığı)
<http://www.mhuv.gov.dz>
- **Ministère du commerce** (Ticaret Bakanlığı)
<http://www.mincommerce.gov.dz>

- **Ministère de la communication** (İletişim Bakanlığı)
<http://www.ministerecommunication.gov.dz>
- **Ministère des travaux publics et des transports** (Altyapı ve Ulaştırma Bakanlığı)
<http://www.mtp.gov.dz>
- **Ministère des ressources en eau** (Su Kaynakları Bakanlığı)
<http://www.mre.dz>
- **Ministère du tourisme, de l'artisanat et du travail familial** (Turizm Bakanlığı)
<http://www.mta.gov.dz>
- **Ministère de la santé, de la population et de la réforme hospitalière** (Sağlık Bakanlığı)
<http://www.sante.gov.dz>
- **Ministère du travail, de l'emploi et de la sécurité sociale** (Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı)
<http://www.mtess.gov.dz>
- **Ministère des relations avec le parlement** (Parlamento ile İlişkiler Bakanlığı)
<http://www.mcrp.gov.dz>
- **Ministère de l'environnement et des énergies renouvelables** (Çevre ve Yenilenebilir Enerji Bakanlığı) <http://www.meer.gov.dz>
- **Ministère de la pêche et des productions halieutiques** (Balıkçılık ve Su Ürünler Bakanlığı) <http://madrp.gov.dz/dgpa>

DİĞER İLGİLİ KURUMLAR VE BİLGİ KAYNAKLARI

- T.C. Ticaret Bakanlığı Kolay İhracat Platformu: <https://www.kolayihracat.gov.tr/>
- T.C. Ticaret Bakanlığı Ülkelerden Ticari Haberler Bloğu (Cezayir): <https://ticaret.gov.tr/blog/ulkelerden-ticari-haberler/cezayir>
- Cezayir'in ithalatta uyguladığı G.T.İ.P bazında gümrük vergisi oranları, ek vergiler, vergi avantajları ve ithalat önlemleri için Cezayir Gümrük İdaresi sitesi: https://douane.gov.dz/spip.php?page=tarif_douanier
- Cezayir'de sektörlere ve ürünlere göre ithalatçı firma bilgilerine ulaşmak için: <https://dz.kompass.com/>
- Cezayir'de yatırım, şirket kurulumu, teşvikler, ortak bulma vb. hakkında detaylı bilgilere ulaşmak için Yatırımın Geliştirilmesi Ulusal Ajansı sitesi: <http://www.andi.dz/index.php/fr/>
- Cezayir Yatırım Rehberi'ne ulaşmak için: <http://www.andi.dz/images/invest/KPMG-GUIDE-INVESTIR-2020.pdf>
- Cezayir dış ticaret rejimi, Cezayir'in ikili ve çok taraflı ticaret anlaşmaları, ithalat ve ihracatta uygulanan lisanslar vb. konularda bilgi almak için Cezayir Ticaret Bakanlığı sitesi: <https://www.commerce.gov.dz/>
- Cezayir'de şirket kurulumu, şirket bilgileri, sektörlere göre şirket bulma vb. bilgilere ulaşmak için Cezayir Sanayi ve Ticaret Odası sitesi: <https://www.caci.dz/fr/Pages/Accueil.aspx>
- Cezayir ticaret sicili kayıtlarına ulaşmak için Cezayir Ulusal Ticaret Sicil Merkezi sitesi: <https://sidjilcom.cnrc.dz/web/cnrc/accueil>
- Cezayir'de düzenlenen fuar bilgileri için Cezayir Fuar İdaresi sitesi: <https://www.safex.dz/>
- Cezayir Dış Ticareti Geliştirme İdaresi sitesi: <https://www.algex.dz/>
- Cezayir dış ticaret verilerine ulaşmak için: <http://www.andi.dz/index.php/fr/statistique/bilan-du-commerce-exterieur>
- Cezayir'de açılan ihalelere ulaşmak için: <http://www.algeriatenders.com/appeloffres/> / <https://bomop.anep.dz/>
- Ülkede yoğun olarak kullanılan e-ticaret siteleri için: <https://www.jumia.dz/> <https://www.ouedkniss.com/> <https://fr-fr.facebook.com/algeriemarket/>